

реформувати свою державну службу, вивчення німецького досвіду може стати основою для створення ефективних інституцій, що працюють в інтересах громадян. Зокрема, для України цей досвід може бути корисним у питаннях децентралізації, боротьби з корупцією, підвищення рівня відповідальності державних службовців та впровадження механізмів стимулювання їхньої ефективної роботи.

Список використаних джерел

1. Федеральний закон про державних службовців Німеччини: від 5 лютого 2009 р. Режим доступу: https://www.gesetze-im-internet.de/bbg_2009.
2. Федеральний закон про оплату праці державних службовців Німеччини: від 23 травня 1975 р. Режим доступу: <https://www.gesetze-im-internet.de/bbesg>.
3. Основний закон Німеччини: від 23 травня 1949 р. Режим доступу: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg>.
4. Законодавство про державних службовців федеральних земель Німеччини: збірник нормативно-правових актів. Режим доступу: <https://www.beamten-magazin.de/laenderbeamtenrecht>.

Байраківський Володимир Васильович

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Лазор Олег Ярославович

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ВІДКРИТІСТЬ І ПІДЗВІТНІСТЬ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ТА УТВЕРДЖЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ.

Корупція є однією з найсерйозніших проблем сучасних демократичних суспільств, яка руйнує основи правової держави, підриває довіру громадян до влади, сповільнює економічний розвиток і погіршує якість життя населення. Вона проникає у всі сфери суспільного життя, знижуючи ефективність управління, спотворюючи конкурентне середовище та створюючи умови для нерівності та несправедливості. Одним із найнебезпечніших аспектів корупції є її поширення на місцевому рівні, де вона безпосередньо впливає на щоденне життя громадян, обмежуючи їхні можливості отримувати якісні комунальні, освітні, медичні та адміністративні послуги. Місцеве самоврядування відіграє ключову роль у функціонуванні держави, оскільки

саме на цьому рівні приймаються рішення, які безпосередньо стосуються життєдіяльності громад. Органи місцевого самоврядування відповідають за управління бюджетами, розвиток інфраструктури, надання адміністративних послуг, благоустрій населених пунктів, регулювання підприємницької діяльності та багато інших аспектів суспільного життя. У зв'язку з цим будь-які корупційні зловживання на місцевому рівні мають надзвичайно негативні наслідки, адже вони не лише завдають прямих фінансових збитків громадам, але й підривають довіру громадян до влади та правових інституцій загалом.

Одним з найефективніших методів боротьби з корупційними проявами на місцевому рівні є підвищення рівня прозорості та підзвітності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Адже не дарма, якщо проаналізувати нормативно-правову базу місцевого самоврядування в Україні, можна зрозуміти, що законодавці приділили особливу увагу нормативному закріпленню принципів відкритості (гласності) та підзвітності. Зокрема Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2] закріплює механізми які забезпечують відкритість та підзвітність в діяльності органів місцевого самоврядування. Зокрема:

- відповідно до ч. 1 ст. 75 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи та посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані періодично, але не менш як два рази на рік, інформувати населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення, а також звітувати перед територіальними громадами про свою діяльність [2];

- відповідно до п. 2 ст. 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади. Це означає їх зобов'язання звітувати та інформувати про свою діяльність та її результати[2];

- згідно з ч. 6 ст. 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільський, селищний, міський голова щорічно звітує відповідно сільській, селищній, міській раді про здійснення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності виконавчими органами відповідної ради. Відповідно до ч. 7 цієї ж статті сільський, селищний, міський голова зобов'язаний не рідше одного разу на рік звітувати про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами[2] ;

- згідно ч. 6 ст. 54 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» староста не рідше одного разу на рік та на вимогу не менш як третини депутатів звітує про свою роботу перед такою радою, жителями старостинського округу[2].

Дослідивши чинну редакцію Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [3], можна сказати, що цей закон не містить окремих статей, присвячених відкритості та підзвітності, але ці принципи інтегровані в його загальні положення, тобто прописані норми спрямовані на

забезпечення відкритості та підзвітності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, через встановлення відповідних принципів та обов'язків для них. Нова редакція Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [4] яка ще не набрала чинності, зберегла в собі інтегровані принципи попередньої редакції, а також містить нові закріплені механізми забезпечення відкритості та прозорості, для запобігання корупції зокрема. Прозорий конкурсний відбір, публічність рішень, закріплені чіткі критерії оцінки роботи державних службовців, електронне декларування, запобігання конфлікту інтересів, політична неупередженість, посилена відповідальність за корупцію. Ці механізми покликані мінімізувати ризики зловживань, політичного впливу, конфлікту інтересів та забезпечити підзвітність посадових осіб перед громадськістю. Крім законодавства, дотримання принципу відкритості та підзвітності регламентуються внутрішніми документами органів місцевого самоврядування. Наприклад статuti територіальних громад, закріплюють механізми громадської участі, контролю та звітності перед мешканцями громади. Регламенти місцевих рад, встановлюють процедури оприлюднення рішень, онлайн-трансляцій засідань, громадських обговорень. Посадові інструкції службовців ОМС, визначають етичні стандарти, зобов'язання щодо запобігання конфлікту інтересів та боротьби з корупцією.

Загалом ці інструменти протидії корупції в місцевому самоврядуванні досить добре прописані на загальнодержавному та місцевому рівні. Що до їх реалізації то тут варто погодитися з дослідником Голик Ю.Ю[1], який також стверджував, що як завжди, на практиці виникають деякі проблеми, і здебільшого, потрібно додати, вони пов'язані з небажанням належним чином впроваджувати та реалізовувати ці механізми, самими посадовими особами та органами місцевого самоврядування. Але все ж попри певний опір з боку місцевої влади ці принципи і механізми активно впроваджуються та удосконалюються вже на місцях, значною мірою це викликано, через запити з боку суспільства яке хоче активно долучатись та контролювати роботу органів місцевого самоврядування, щоб зокрема зменшити корупцію. В цілому можна сказати, що органи місцевого самоврядування стали значно відкритіші, це пов'язано з кращим висвітленням діяльності органів місцевої влади, доступом до засідань місцевих рад, можливістю самостійно долучатися до процесу ухвалення рішень, зокрема через місцеві ініціативи. Рівень підзвітності також зріс, значною мірою цьому сприяло закріплення механізмів підзвітності в нормативних актах. Ці всі зміни позитивно вплинули на рівень довіри населення до органів місцевого самоврядування та сприяли зменшенню рівня корупції в громадах.

Отже, забезпечення відкритості та підзвітності органів місцевого самоврядування є не лише важливим елементом демократії, але й ефективним інструментом у боротьбі з корупцією, що доведено на практиці. Запровадження прозорих механізмів ухвалення рішень, громадського контролю, підзвітності посадових осіб дозволить значно знизити рівень корупції на місцевому рівні, сприяти справедливому розподілу ресурсів та

підвищити довіру громадян до органів влади. Для цього необхідно продовжувати вдосконалювати законодавчу базу, розширювати практику електронного врядування, підвищувати рівень обізнаності громадян та посилювати співпрацю між державою, громадянським суспільством та міжнародними організаціями. Що в перспективі дозволить повністю ліквідувати корупцію як явище, в місцевому самоврядування.

Список використаних джерел

1. Голик, Ю. Ю. Підзвітність органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: теоретико-правові аспекти. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. С. 17–22.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 черв. 2001 р. № 2493-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 33. Ст. 175.
4. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 2 трав. 2023 р. № 3077-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 31. Ст. 381.

Барабаш Сергій Миколайович

здобувач ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

СТРАТЕГІЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ЯК СКЛADOVA АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Корупція являє собою небезпечне соціальне явище, яке здійснює деструктивний вплив на соціально-економічний розвиток держави та призводить до руйнації морально-етичних засад суспільства, створюючи при цьому, недовіру населення до органів державної влади та їх інститутів. Проблема протидії корупції вимагає особливої та постійної уваги з боку держави і суспільства. Результативність протидії корупції залежить від продуманої, системної антикорупційної політики.

Під антикорупційною стратегією України слід розуміти нормативно-правовий акт, що включає в себе продуману програму дій, яка має бути спрямована на зниження темпів корупції в нашій державі через усунення причин і її умов, системного застосування, відповідних заходів публічних органів, а також напрямків розгортання освітніх програм чи пропаганди проти корупції. Ця програма визначає принципи, мету, завдання, пріоритети та механізми дій: антикорупційне законодавство і ефективне його